

(nastavak sa 5. strane)

12. Šta je to što nas tako često sprečava da poklik verovanja za spoljnu lepotu ili unutrašnji melos jedne nimfe proširimo na javnost, inače zamorenu nizom grubih banalnih senzacija? Je li to disakordna, još uvek legendarnost poetskog čina i neverovatno svežeg otklanja života, ili je to inercija neupućivanja na pojedinačno biće koje peva? Je li to, najzad, vokalno hodanje u krug, koje sami pesnici razvijaju do mazohističke gimnastike, stideći se *podigne prigodnosti ili prigodne pogodnosti* kada se treba uhvatiti u klinč sa publikom?

Kojom?

13. Vokalna bezočnost kao pesnički princip, muzika, melodija, upevano miadništvo, paganski akord u zaleđu, inače banalne, provincijalne, nepersonalne prirode, — eto to je sigurnost pesničke pojave *Božidara Suvjice*, koji tako često zbunjuje u privatnim, književnim anketama i razgovorima. A on je napisao, bolje reći, ispevao nekoliko pesme u kojima bez napora sledimo i njegovu i našu mladost, i njegovu i našu vokalnu pučinu:

Lutajuća pesmo vazduha, nemoćni
(zmaju mog zakreta
Tamo i sečena u kocke svetleće u
[bele mesece letai
Udavi dok spavam u zvuk pred
[trakom dok kleči
Obilaze me neka ostrva — u snu
[da se mučim sa njima
Zapaljivim čelom kad taknem kri-
[la noćima
Da prepoznam u stajljikama kiše
[nepoznate reči

Muzički, plastično i plastelin-ski, ovaj mladi pesnik završava svetkovinu jednog detinjstva istovremeno romantičarski i simbolički, čuvajući između njih svoj vlastiti bes i svoju drskost kao jedine granice...

14. Ponovo susret sa Tinom Ujevićem.

Već je 40 godina kako su iz zlatne magle, iz čiste vode, nikli *Visoki jablani*, i pet je punih, prepunih, brzih, ludih godina kako je umro ovaj duboki hrvatski čovek. Više no ikada, vreme je da se prekine otrcana profesorska registracija ovakve poezije i da se ovaj čovek i ovi jablanovi skinu sa lestevica i išćupaju iz dogme. Ujevića je mutno zanimala buduća vrednost života, ali više i jače od toga zanimalo ga su proces života neumitno upućen svečanosti smrti. Samo kod njega (to je lepo zapazio Smaus, davno još u „Srpskom književnom glasniku“), smrt nije natprirodna oznaka, već ljudska najindividualnija stvarnost.

15. Konačno, i fizički, vizuelno a ne samo sumom snovidjenja i oralno, vokalno preokupiran, dublje romantičniji i dublje poznavniji nego ikad, ponovo mlad, vedar, urastao u senzibilne imenice kontinenta koji bejaše crna magija i basma od uroka za infantilnu imaginaciju Rastka Petrovića, bogat preobraženjima, vitalan u dubljim koracima, okrenut vraćanju u stvarnosti, plavetnilu i zelenilu, radoznao i sa produženim akordom srđbe, koja je poslednje događaje dovela u levak političkog kratera, Oskar Davičo odlazi u Afriku, u voće njene stvarnosti, u meso njenog smisla, u plamen njene borbe. Odlazi on iz svojih sanovitih, dedaličnih, razbarušenih stihova u kojima je Afrika čulna lepota, i kontinent za bekstvo senzibilnih osnovaca, velika promaja naviknutih jezika! Odlazi iz kontinenta koji je stajao polarno, sunčano, usred sna, da bi stigao na stvarno tle Gvineje, Gane, i Senegala, što, sada utvrđujući sva sentimentalna *detinjstva* i sve senzualne *Hane* i sve šokantno unutrašnje *Flore*, postaju nezamenljive koordinate i u kojima slika i reč sa olakšanjem privode kraju svoj dragoceni pakt. Ogromna zakrčenost pojmova raspilće se efikasno, i sada sve doblja oreol većitog proleća i totalne vrućine:

Očima sam je svojim
odneo nepoznatu
da noću, to dete dojm
Afriku tu mesnatu

što crta na čelu mom mapu
suzi i drugih pića
kad grim šumu u stapu
njenih motrih mišića

16. ... U jednom kratkom, sponzanim razgovoru, *Mića Danolić* govori o svom doživljaju divnog italijanskog elegičara Leopardija. Tesko se dosećam svojih susreta sa ovim Italijanom čiji su elegični motivi bili toliko jaki da su izazivali moderne elegije ravno sto godina pre nobelovca Quasimoda (Kvazimoda), naprimet, ali verujem da ga danas kod nas malo čitaju i malo znaju. A bilo bi dobro da nam neki od izdavača u pomami i oluji svakojakih antologija ponudi i antologiju italijanske lirike!

17. Imamo umne i preumne kritičare poezije. Ali, oni koji bi se odali zanatima ili daljim, dubijim incidentima poezije nemamo ni za lek. Svi, naprimet, oblače bolničke mantile pred dečjim krevecima nadrealističke zaraze, čak i Radomir Konstantinović, koji uživa prustovski ležerno u izrazu: „negacija“, ali se bogdanpopovićevski plaši izraza: „narod“.

18. ... Pomišljam, sve češće, na našu „antologiju noći“, nokturna, noćnih stanja, noćnih vizija i raspoloženja. I znam da bi ona vrlo brzo došla do svoga vrha i svoga dna, kao što znam da bi joj više no karijatide značili Jakšić, Dis, Rakić, Laza Kostić, Kranjčević, Pandurović, Matoš, Krleža, Dedinac, A. B. Simić („Odavno mi se telo krije od sunca moje pogibije“), Ujević, Srećko Kosovel, Zupančić, i crni humor Aleksandra Vuća koji se humor „zaspalo“ kao kosmički gamen pojavljuje ovde na krajnjoj granici iscrpljenosti i iskrenosti. Od mladjih i najmladjih uzeo bih, škrto, ali baš zato luksuzno, otporno, ubedljivo, dodajući punu moralističku notu, stihove Bože Timotijevića, Branke Miljkovića i Miće Danolića.

Ali šta da radim, kuda da se denem sa Rastkom Petrovićem („Komad plavetnila za sobom povuču“), koji se tako dobrovoljno manifestuje i kao rob i kao varvarin te noćne, luciferske lirike, koji opet u viziji sunca vidi pretežni princip pesničke zrelosti...

19. Ima u nas razmaženih pesnika koji hoće svoje stopalo da ostave u pesku i blatu svih naših časopisa! Ima ih koji koketiraju svojom dobrom voljom i svojim andjeoskim parolama da su „iznad“ i „izvan“ svih estetičkih obračuna i književnih raspr. Ima klica puzavica koje bi da obrastu sve stubove i arkade književne, da bi nekako od književne situacije načiniili Arkadiju, zvučnu i milozvučnu, milosrdnu i dobru, predobru! Ima ih u narednim brojevima već najavljenih, uhvaćenih za reč, reklamiranih, doteranih, obavezanih, i grdno, grdno lepo vaspitanih. Tako na poledjini novofarbanog beogradskog časopisa „Savremenik“, između ostalih najavljenih imena, nalazimo i ova: Borislav Radović, (Vreme gori kao cvet), Božidar Timotijević (Deca zvezdama poklonjena), Florika Stefan (Prolećne slutnje) itd. Ali, neka ih, neka u *prolećnim slutnjama* izgore kao cvet ma kojim zvezdama bili poklonjeni! Noseći odgovornost za svoje naslove, zar mladi pesnici ne bi trebalo da nose i neku vrstu moralne discipline? Ne pred urednicima časopisa. Ne pred bogovima književne čaršije, ne pred polupanim časama svojih prijatelja.

Nego pred nečim važnijim...

20. Sa pretrprolećnog Hvara doputovao pesnik Dušan Matić.

Asocijacije su raznovrsne. Ali, uvek postoji neka lebdeća strofa ili misao njegovu, koja ne znači mnogo kada se ukrade, ne znači ubedljivo kada posluži autoritetu jedne književne generacije, ali znači svojim čudom svakodnevnosti...

21. Nek teku reke, nek teku reke, nek teku reke

Nek nose zlato i bol...

(10. III 1961.)

Miloslav MIRKOVIĆ

vito marković

PRIKAZE

1

Prva je
Kost i koža
Ključ i tajna
Drhtim

Druga je
Crna malena
Jaka prejaka
Dolazi

2

Prva
Pogleda u nebo
Ukoči jezik
Reku prepliva

Druga
Zasuće kožu
Ugazi u vodu
Uoda joj do kolena

3

Prva
Rešena na drvo
Rešena na kamen
Na dva neba
Nebo rastavi

Druga
Naoružana do zuba
Čeka
Da iz moje glave
Progovori nož

PRIKRADANJE

Čovek li je zver li je
Šta li je
Sve veće i veće
Postaje
Zovnem
Nepoznat glas mi se odazove
Duboko u noć
Tešku psovku odapnem

PRVA PSOVIČICA

Prikazice nakazice
Ko te na me napujda
Ko te na me napujda
Ko te na zlo navrati
Ko te na zlo navrati
Da čeprkaš vetrinu
Da mi ideš uz dlaku
Da mi ideš uz dlaku
Da mi držiš bukvicu
Da mi držiš bukvicu
O glavi da mi radiš
Ko ko ko
Hajde reci prikazice izelice
I s tim da smo jednom načisto
Ko

DRUGA PSOVIČICA

Prikazice nakazice
Lebo tebi kažem
Lebo tebi kažem
Brini svoju brigu
Brini svoju brigu
Teraj svoja posla
Teraj svoja posla
Čuvaj svoju glavu

TREĆA PSOVIČICA

Eto
Zašto kidaš moje končice
Kidaš moje končice
Lušaš moje lončice
Lušaš moje lončice
Kradeš moje saticu
Kradeš moje saticu
Trgaš moje damare
Trgaš moje damare
Gasiš moje svećice
Gasiš moje svećice
Lomiš moje ručice
Lomiš moje ručice
Kriš moje nožice
Kriš moje nožice
Zvečkaš moje vilice
Zvečkaš moje vilice
Noći moje uzimaš
Zašto zašto zašto
Prikazice nakazice
Do sutra ovo tebi zašto

petar hadži bošković

ležeća figura (cement)

